

Jeremia 13

1 Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: Ga voor u een linnen gordel kopen, doe hem om uw middel en laat hem niet in het water komen.

2 Ik kocht de gordel overeenkomstig het woord van de HEERE, en deed hem om mijn middel.

3 Toen kwam het woord van de HEERE voor de tweede keer tot mij:

4 Neem de gordel die u gekocht hebt, die om uw middel zit, en sta op, ga naar de Eufraat en verberg hem daar in de kloof van een rots.

5 Ik ging en verborg hem bij de Eufraat, zoals de HEERE mij geboden had.

6 Nu gebeurde het na verloop van vele dagen, dat de HEERE tegen mij zei: Sta op, ga naar de Eufraat en neem vandaar de gordel mee, waarvan Ik u had geboden hem daar te verbergen.

7 Ik ging naar de Eufraat, zocht ernaar, en nam de gordel weg van de plaats waar ik hem verborgen had. En zie, de gordel was vergaan. Hij deugde nergens meer voor.

8 Toen kwam het woord van de HEERE tot mij:

9 Zo zegt de HEERE: Zo zal Ik de trots van Juda en de grote trots van Jeruzalem doen vergaan.

10 Dit boosaardige volk, dat weigert naar Mijn woorden te luisteren, dat hun verharde hart volgt, andere goden achternagaat om hen te dienen en zich voor hen neer te buigen – dat zal worden als deze gordel, die nergens meer voor deugt.

11 Want zoals een gordel gehecht zit aan het middel van een man, zo heb Ik heel het huis van Israël en heel het huis van Juda aan Mij gehecht, spreekt de HEERE, zodat het Mij zal zijn tot een volk, tot een naam en tot lof en tot luister, maar zij hebben niet geluisterd.

12 Zeg daarom dit woord tegen hen: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Elke kruik wordt gevuld met wijn. Zij zullen dan tegen u zeggen: Weten wij niet zeer goed dat elke kruik met wijn gevuld wordt?

13 Zeg dan tegen hen: Zo zegt de HEERE: Zie, Ik ga alle inwoners van dit land, zelfs de koningen die in de plaats van David op zijn troon zitten, de priesters en de profeten en alle inwoners van Jeruzalem vullen tot zij dronken zijn.

14 Ik zal hen stukslaan, de een tegen de ander, de vaders samen met de kinderen, spreekt de HEERE, Ik zal geen medelijden hebben, niet ontzien en Mij niet ontfermen, maar hen te gronde richten.

15 Luister en neem ter ore, doe niet uit de hoogte, want de HEERE heeft gesproken.

16 Geef eer aan de HEERE, uw God, voordat Hij het duister maakt, en voordat in de schemering uw voeten zich stoten aan de bergen, en u uitziet naar licht, maar Hij het tot een schaduw van de dood maakt, het verandert in donkerte.

17 Als u dan nog niet luistert, zal mijn ziel wenen op verborgen plaatsen vanwege de hoogmoed, bitter schreien, ja, tranen stromen er uit mijn ogen naar beneden, want de kudde van de HEERE is gevangen weggevoerd.

18 Zeg tegen de koning en tegen de koningin-moeder: Verneder u, ga op de laagste plaats zitten, want wat op uw hoofd is, uw sierlijke kroon, is neergevallen.

19 De steden in het Zuiderland zijn gesloten, niemand is er die opendoet. Heel Juda is weggevoerd, volledig weggevoerd.

20 Sla uw ogen op en zie wie daar uit het noorden komen! Waar is de kudde, u eens gegeven, uw luisterrijke kleinvee?

21 Wat zult u zeggen wanneer Hij u zal straffen, aangezien u zelf hun geleerd hebt om leiders, hoofden over u te zijn? Zullen de weeën u niet aangrijpen zoals een barende vrouw?

22 Wanneer u dan in uw hart zegt: Waarom zijn deze dingen mij overkomen? Vanwege de grootheid

van uw ongerechtigheid zijn de zomen van uw kleding opgetild, worden uw hielen overweldigd.

23 Kan ook een Cusjiet zijn huid veranderen, of een luipaard zijn vlekken? Zou ook u dan goed kunnen gaan doen, gewend als u bent om kwaad te doen?

24 Ik zal hen verspreiden als stoppels die wegstuiven door de woestijnwind.

25 Dit zal uw lot zijn, uw deel door Mij u toegemeten, spreekt de HEERE, omdat u Mij hebt vergeten en op leugen vertrouwd.

26 Daarom zal Ik ook de zomen van uw kleding omhoog tillen tot over uw gezicht, zodat uw schande gezien wordt:

27 uw overspeligheid en uw gehinnik, uw schandalige hoerierij. Op de heuvels en in het veld heb Ik uw afschuwelijke afgoden gezien. Wee u, Jeruzalem, moet u niet rein worden? Hoelang zal dat nog duren?

Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: ‘Ga voor u een linnen gordel kopen, doe hem om uw middel.’

Het zijn nu de *symbolische handelingen* die het moeten doen. Die zijn de profeten overigens niet onbekend. Zo liep de profeet Jesaja op een gegeven moment in zijn ondergoed door Jeruzalem. Het baarde veel opzien. ‘Straks loopt u er ook zo bij, zei Jesaja, als God u in ballingschap voert.’ Er was overigens al veel te zien bij de profeet Jeremia. Wat ons bij Jeremia opvalt zijn de talloze *metaforen*. Op die manier roept God met Zijn Woord allerlei bekende beelden op: de herder, de leeuw, de storm. Er valt niet alleen iets te horen, er is ook veel te zien. De HEERE wil blijkbaar dat de boodschap duidelijk overkomt zodat niemand kan zeggen: ‘Ik begrijp het niet. Waar gaat dit over?’ Ditmaal krijgt Jeremia de opdracht om *een linnen gordel* te kopen en om te doen. Jeremia 13:1 *Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: Ga voor u een linnen gordel kopen, doe hem om uw middel en laat hem niet in het water komen.* De HEERE vertelt meteen ‘wat de bedoeling is van deze actie.’ De linnen gordel werkt als een reclame die vragen oproept en de kijkers een tijdje met die vragen alleen laat. Zo roept Jeremia vragen op met zijn nieuwe chique gordel. De mensen zijn nieuwsgierig. ‘Wat wil Jeremia met die gordel zeggen?’ Ze praten erover met elkaar. Vermoedelijk loopt hij ook nog de halve wereld af met deze opvallende gordel, die niemand kan missen. Vervolgens is die gordel opeens weg om na verloop van enkele weken volledig bedorven terug te keren. ‘Wat is daar de reden van? Wat wil de HEERE hier mee zeggen?’ Jeremia ziet dit als een uiterste inspanning van de HEERE en van hemzelf om de mensen de ogen te openen. Jeremia mag al niet meer bidden. Als *de symbolische handeling met de begeleidende boodschap* achter de rug is – in vers 17 – laat Jeremia merken wat het met hem doet. *Als u dan nog niet luistert, zal mijn ziel wenen op verborgen plaatsen vanwege de hoogmoed, bitter schreien, ja, tranen stromen er uit mijn ogen naar beneden, want de kudde van de HEERE is gevangen weggevoerd.* Jeremia is ongeveer de enige die de bui ziet hangen. Het schokt hem dat niemand zich ook maar iets aan God gelegen laat liggen. Als de mensen het zelfs na *de linnen gordel* nog niet inzien, wat zou dan nog kunnen helpen om hen de ogen te openen? Dit loopt niet goed af. Hij weet het zeker, maar niemand neemt het serieus.

Koop een linnen gordel en bind die om je middel.

Het begin van veel ellende is hoogmoed

Het gaat ditmaal over *hoogmoed*. Dat is een vervelende menselijke trek. Hierdoor is het in het begin fout gegaan tussen de mens en God en we leren dit maar niet af. Dat is het vervelende. Aan het eind zegt God: *Wee u, Jeruzalem, moet u niet rein worden? Hoelang zal dat nog duren?* Het gaat echt over hoogmoed. Jeremia 13:9 *Zo zegt de HEERE: Zo zal ik de trots van Juda en de grote trots van Jeruzalem doen vergaan.* Van vers 15-17 is Jeremia even zelf aan het woord. Hij laat er geen misverstand over bestaan wat – volgens hem – de oorzaak is van veel narigheid. Jeremia 13:15,17 *Luister en neem ter ore, doe niet uit de hoogte, want de HEERE heeft gesproken. (...) Als u dan nog niet luistert, zal mijn ziel wenen op verborgen plaatsen vanwege de hoogmoed, bitter schreien, ja, tranen stromen er uit mijn ogen naar beneden, want de kudde van de HEERE is gevangen weggevoerd.* In de straf die onvermijdelijk opdoemt zie je als het ware de diepe vernedering – in contrast met de hoogmoed – als het negatief van een foto. De koning en de koningin-moeder van wie de kroon op de grond valt. Jeremia 13:18 *Zeg tegen de koning en tegen de koningin-moeder: Verneder u, ga op de laagste plaats zitten, want wat op uw hoofd is, uw sierlijke kroon, is neergevallen.* ‘Hoogmoed komt voor de val’, zegt het spreekwoord. De vernedering die Jeruzalem – aangesproken als echtgenote van God – moet ondergaan laat eenzelfde beeld zien. God tilt – vanwege haar hoererij – zelf haar jurk op tot boven haar hoofd Jeremia 13:25,26 *Dit zal uw lot zijn, uw deel door Mij u toegemeten, spreekt de HEERE, omdat u Mij hebt vergeten en op leugen vertrouwd. Daarom zal ik ook de zomen van uw kleding omhoog tillen tot over uw gezicht, zodat uw schande gezien wordt.* Wie zichzelf verhoogt, wordt vernederd.

Uw sierlijke kroon, dat teken van vorstelijke waardigheid, is neergevallen.

Hoogmoed komt bij ongehoorzaamheid aan het licht.

Het gaat over *hoogmoed*. Een oude menselijke kwaal. Hoewel, in het begin hadden we hier nog geen last van. God had ons goed geschapen. Maar God had de relatie van de mens tot Zichzelf wel bij wet vastgelegd. Feit is dat wij geschapen zijn in relatie tot God. Wij zijn niets zonder God. Dat mogen wij – als gevallen mensen – misschien een lastige gedachte vinden, maar normaal is dat geen probleem. Zoals een tennisbal niets is zonder racket en een voetbal niets zonder doel, zo kun je met de mens niet veel beginnen als hij los van God is. We zijn in dat geval als een trein die van de rails is gelopen of van de mens gesproken: *ontaard*. De relatie van de mens tot God wordt – van Gods kant – goed en zuiver bepaald met een gebod en een verbond. Het is een feit dat God in het paradijs aan de mens het gebod gaf ‘dat hij van één boom in de hof niet mocht eten – de boom van de kennis van goed en van kwaad – en dat hij op het moment dat hij dat wel zou doen zeker zou sterven.’ Het was geen

bijkomend gebod, maar een bij de relatie passende instructie. Want zodra de mens zich van God verwijderd, is zijn einde ook in zicht. Wanneer we Gods gebod terzijde leggen, is de relatie met de HEERE van de hele wereld diep verstoord. God wijst in Jeremia 13 bij herhaling op het feit dat de mensen niet naar hem luisteren. Dat wijst op dezelfde hoogmoed, die ook al in het paradijs zichtbaar werd. Toen hielden we ons ook al niet aan wat God ons op het hart had gedrukt. Hier zegt de HEERE het bij herhaling. Jeremia 13:10,11 *Dit boosaardige volk, dat weigert naar Mijn woorden te luisteren, (..) zodat het Mij zal zijn tot een volk, tot een naam en tot lof en tot luister, maar zij hebben niet geluisterd.* U zult er niet van opkijken dat Jeremia – op zijn beurt – nog eens hamert op *het luisteren*. Jeremia 13:15 *Luister en neem ter ore, doe niet uit de hoogte, want de HEERE heeft gesproken.* Even verderop verbindt Jeremia – niet ten onrechte – hoogmoed met de onwil om te luisteren. Jeremia 13:17 *Als u dan nog niet luistert, zal mijn ziel wenen op verborgen plaatsen vanwege de hoogmoed, bitter schreien, (..)* Een kleine anekdote. Ik zat bij de dokter in de wachtkamer. Er kwam ook een moeder met een kind. Het kind pakte een boekje en een auto. Even later riep de dokter de moeder en het kind. Het kind legde de auto bij het speelgoed en het boekje in de boekjesmand. Ik zei tegen de moeder: ‘U hebt hem goed opgevoed!’ De moeder vond het fijn om dat te horen. Een kind dat goed luistert, is een eer voor zijn vader en zijn moeder. Over de ongehoorzaamheid van een kind schaamt een vader of moeder zich zodanig, dat ze in gezelschap soms niets van het kind durven te vragen. Moet God Zich voor ons schamen omdat we zo slecht luisteren?

Luister en neem ter ore, doe niet uit de hoogte, want de HEERE heeft gesproken.

Wij maken God te schande als we niet naar Hem luisteren.

God zei – in verband met die linnen gordel – dat Hij het volk Israël en Juda en Jeruzalem als een gordel dicht aan Zich wilde verbinden tot een Naam en een eer en roem en lof, maar dat het volk God te schande maakte met zijn ongehoorzaamheid. Jeremia 13:11 *Want zoals een gordel gehecht zit aan het middel van een man, zo heb Ik heel het huis van Israël en heel het huis van Juda aan Mij gehecht, spreekt de HEERE, zodat het Mij zal zijn tot een volk, tot een naam en tot lof en tot luister, maar zij hebben niet geluisterd.* De mensen lachen God vierkant uit. Midden in Zijn Gezicht. God zegt tegen Zijn volk ‘dat ze dit en dat moeten doen,’ maar er is niemand die naar Hem luistert. *Die linnen gordel* tekent de toestand van de mens. Wij zijn geschapen om Gods Naam groot te maken. We zijn gemaakt om God te eren en te loven. Dit geldt natuurlijk in de eerste plaats onze eigen mond – en onze eigen gedachten en gebeden – waarmee we uiting kunnen geven aan de lof van God. Maar dit raakt vervolgens heel direct de gehoorzaamheid. Als wij niet doen wat God zegt, maken we Hem te schande. We zijn geschapen met het oog op de eer van God. Daarin is onze identiteit en ons geluk en onze bestemming gelegen. Doen we dit goed dan komen we tot ons doel. Laten we dit na of – nog

erger – als we ons van God losmaken, vliegen we lelijk uit de bocht en verongelukkig we. Sinds de zondeval is de relatie van de mens met God duidelijk verslechterd. Inmiddels vinden we onze identiteit niet in God maar in onszelf. Onze identiteit staat misschien niet los van God en mensen, maar het is wel iets heel erg van onszelf. Inmiddels zijn we zo los van God, dat dit beeld – de verbondenheid met God zoals een mens een mooie riem omheeft – veel mensen weinig aantrekkelijk voor zal komen. Toch is dit een scheppingsgegeven, iets wat ons van oorsprong met onze geboorte en met het oog op onze bestemming is meegegeven. Wanneer God ons herstelt in de relatie met Hem en met onszelf en de medemens, herstelt Hij ons in deze richting. Hij maakt ons opnieuw tot een kostbare riem. Het is wel goed om ons dit te realiseren. Stel dat dit zo is, leven wij in overeenstemming met dit beginsel? Is dit onze eerste gedachte bij alles wat we doen: de eer en de goede Naam van onze God. Het is duidelijk dat ongehoorzaamheid van kerkmensen schade toebrengt aan het geloof. Neem de misbruikschandalen in de RKK. Die hebben de goede Naam van God door het slijk gehaald. ‘Als dit je vrienden zijn, heb je geen vijanden meer nodig’, zei iemand. Dat is ook wel heel kwalijk. Zijn wij zo gehoorzaam als dat jongetje in de wachtkamer van de dokter? Zijn moeder hoefde het hem niet eens te vragen. Vanuit zichzelf deed hij wat er van hem verwacht mocht worden. En zijn moeder glimlachte van oor tot oor toen ze geprezen werd om haar kind. Zo zou het eigenlijk moeten. Wat zouden we onze God dan trots en blij maken.

Ze zouden mijn volk zijn, Mijn eer, Mijn roem, Mijn glorie. Maar ze hebben niet geluisterd.

Kijk eens naar Jezus.

Wie weerstand voelt tegen de geschetste sterke band met God en de verwachtingen die dit met zich meebrengt, zou eens op Jezus moeten letten. Hij is Gods Zoon. Hij werd mens. Dat is op zich al opzienbarend. Wij mensen wilden als God zijn. Wij wilden zo onafhankelijk zijn als God. Helemaal zelf bepalen wat we doen en waar we heengaan. Jezus is God en kiest er voor om mens te worden. Nog iets opmerkelijks. Wij vielen uit onze rol. Wij werden ongehoorzaam. Jezus koos ervoor om gehoorzaam te zijn en te blijven, gehoorzaam tot de dood. En dan nog het ergste. Wij haalden met onze hang naar vrijheid (= vrij van God zijn) en onze ongehoorzaamheid het oordeel over ons heen, terwijl Jezus Christus in Zijn menswording het oordeel niet uit de weg ging. Hij ging vrijwillig de weg van het lijden en het kruis. Hij onderging onschuldig het oordeel van God om ons daarvan te bevrijden. Paulus beschrijft de omgekeerde route van Christus met de mens in Filippenzen 2, waarbij Hij de weg terug aflegde om – in principe – voor ieder mens de weg terug tot God mogelijk te maken. *Filippenzen 2:5-11 Laat daarom die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, Die, terwijl Hij in de gestalte van God was, het niet als roof beschouwd heeft aan God gelijk te zijn, maar Zichzelf ontledigd heeft door de gestalte van een slaaf aan te nemen en aan de mensen gelijk te worden. En in gedaante als een mens bevonden, heeft Hij Zichzelf vernederd en is gehoorzaam geworden, tot de dood, ja, tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook bovenmate verhoogd en heeft Hem een Naam*

geschonken boven alle naam, opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen elke knie van hen die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en elke tong zou belijden dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader. Het zou mooi zijn als wij wat meer op onze Heiland zouden gaan lijken.

In gedaante als een mens bevonden, heeft Hij Zichzelf vernederd en is gehoorzaam geworden, tot de dood, ja, tot de kruisdood.

Jezus blijft gehoorzaam als mens en als Gods Zoon.

Wanneer we Jezus Gods Zoon zien, moeten wij ons als mensen dan niet schamen? Jezus – terwijl Hijzelf God is – is als mens er op gericht om God alle eer en lof te geven. Hij gaat voor Gods Naam, Zijn roem, Zijn eer. Als de mensen verwonderd roepen: ‘Hoe doet Hij dat toch?’ dan zegt Jezus ‘dat Hij dat niet doet, maar dat God dat doet.’ God spreekt en Jezus zegt het Hem na. God handelt en Jezus doet Hem na. Wie iets moois en groots ontwaart in de persoon van Jezus, wordt door Hem doorverwezen naar de hemelse Vader. Wees eerlijk, daar zouden wij wat meer van kunnen hebben. Wij zijn zo gevoelig voor eer en roem en een grote naam. We zijn ook zo te manipuleren. Het is gewoon erg om te zien soms.

Zo gevoelig voor roem.

Daar is een jonge voetballer. Wij hebben nog nooit van hem gehoord. Hij speelt voor het eerst in de eredivisie. Hij scoort in een wedstrijd tweemaal. Meteen komt hij voor de tv. ‘Hoe doe je dat jongen?’ Hij glimt van trots. Wij horen daarna nooit meer van hem.

Goed, wij letten net even op Jezus toen Hij wonderen deed en een rede hield waarmee hij iedereen onder de indruk bracht. Daar kunnen zelfs de rabbi's niet aan tippen. Wat een uitstraling. Wat een gezag! Maar Jezus zegt: ‘Als u iets goeds beluistert in mijn Woorden, dan komt dat van God. Als u iets bijzonders ziet in wat Ik doe, dan komt dat van God.’ De Heere geeft God alle eer. Johannes 5:19 *Jezus dan antwoordde en zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: De Zoon kan niets van Zichzelf doen, als Hij dat niet de Vader ziet doen, want al wat Deze doet, dat doet ook de Zoon op dezelfde wijze.* Jezus is één van ziel met de Vader. Er zit geen licht tussen Jezus en de Vader. De satan die het wel probeert, krijgt die twee – Vader en Zoon – niet uit elkaar. Daar komt nog iets bij. Het moment waarop de satan aanvalt is niet een periode van wonderen en mooie redevoeringen. Het is een lastige periode van veertig dagen geen eten en geen drinken. Het is een woestijntijd. Maar hoe de satan ook probeert om Jezus los te wrikken van God, het lukt hem van geen kant. De satan probeert

Jezus er toe te verleiden om te bewijzen dat Hij Gods Zoon is, maar – dat zouden wij ook wat vaker moeten doen – Jezus blijft ondergeschikt aan God en Gods Woord. Hij gehoorzaamt God. Mattheus 4:1-11 *Toen werd Jezus door de Geest weggeleid naar de woestijn om verzocht te worden door de duivel. En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij ten slotte honger. En de verzoeker kwam bij Hem en zei: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden worden. Maar Hij antwoordde en zei: Er staat geschreven: De mens zal niet van brood alleen leven, maar van elk woord dat uit de mond van God komt. Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en zette Hem op het hoogste gedeelte van de tempel, en hij zei tegen Hem: Als U de Zoon van God bent, werp Uzelf dan naar beneden, want er staat geschreven dat Hij Zijn engelen voor U bevel zal geven, en dat zij U op de handen zullen dragen, opdat U Uw voet niet misschien aan een steen stoot. Jezus zei tegen hem: Er staat eveneens geschreven: U zult de Heere, uw God, niet verzoeken. Opnieuw nam de duivel Hem mee, nu naar een zeer hoge berg, en hij liet Hem al de koninkrijken van de wereld zien, met hun heerlijkheid, en zei tegen Hem: Dit alles zal ik U geven, als U knielt en mij aanbidt. Toen zei Jezus tegen hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: De Heere, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen. Toen liet de duivel Hem gaan; en zie, engelen kwamen en dienden Hem. Waar wij het als mensen lelijk lieten afweten – toen wij verleid werden door de satan – daar blijft de Heere Jezus, terwijl Hij God is, kiezen voor de gehoorzaamheid. Is er iemand die meer lof verdient dan de Heere Jezus? Is er iemand meer verheven dan Hij? Nee, maar die heerlijkheid en eer ontvangt Hij – de eer om na de opstanding opgenomen te worden in de hemel en aan Gods rechterhand te zitten – omdat Hij ook de juiste instelling en de moed had om ondergeschikt te blijven aan Gods eer en Naam en roem. Jezus zei niet ten onrechte – na alle gehoorzaamheid volbracht te hebben – *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.* Mattheus 28:18*

God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest.

De linnen gordel

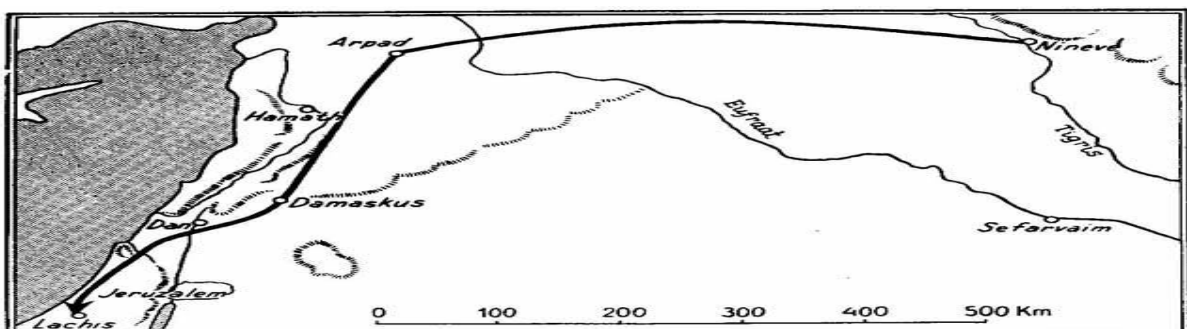
Jeremia moet van God een linnen gordel kopen. Blijkbaar is Jeremia niet onbemiddeld. Een linnen gordel is zeker niet goedkoop. De profeet is met zijn hele hebben en houwen in dienst van God. Nergens lees je dat Jeremia – nadat de riem waardeloos is geworden – van God zijn geld terugkrijgt. Het ‘profeet-zijn’ eist de persoon helemaal op. Linnen is kostbaar. Je kon ermee voor de dag komen. De hogepriester droeg een *linnen* broek en een *linnen* tulband en ook een geborduurde *linnen* gordel. Exodus 39:29 Had het iets te maken met de priesterlijke afkomst van Jeremia? Het zal zeker opgevallen zijn. Het moet hem een bepaalde status gegeven hebben. Officieren hebben soms zo’n mooie gordel om. Zwangere vrouwen kunnen zich elegant kleden met een kleurrijke doek om hun groeiende buik. Jeremia droeg hem als sierlijke gordel. Jeremia moet er dus een tijd mee gezien zijn.

Vervolgens krijgt hij de opdracht om de linnen gordel te verbergen tussen de rotsen bij de Eufraat.

De Eufraat

Veel uitleggers zitten met *die Eufraat* – hier vertaald met Perat – een van de grote rivieren die door het toenmalige Babel en Assur stroomde, het huidige Irak. Het is ook nogal niet een eind weg! Zeker 500 km van Jeruzalem. Ezra die ook die reis maakt – maar dan andersom van de Eufraat naar Jeruzalem – doet er zo’n 100 dagen over. Ezra 7:9 Voor Ezra is de reis vermoedelijk de helft langer omdat hij helemaal uit Babel komt. Ook wekt Jeremia nergens de indruk dat het een lange reis is en tenslotte: de Eufraat zou geen rotsen op de oever hebben. Allemaal zaken die de idee – dat Jeremia helemaal naar de Eufraat is gelopen en visa versa om het zaakje weer op te halen – niet ondersteunen. Een onderzoeker doet het voorstel om niet aan de Eufraat te denken, maar aan Perath (=wadi Fara) een uur gaans vanaf Anatoth en drie uur vanaf Jeruzalem. Je zou deze plaatsen met hetzelfde Hebreeuwse woord schrijven. Onze vertaler denkt trouwens aan de Eufraat. Jeremia 13:5 *Ik ging en verborg hem bij de Eufraat, zoals de HEERE mij geboden had.* Als we de zaak onbevooroordeeld bekijken ontkomen we niet aan de indruk dat gewoon *de Eufraat* bedoeld wordt. Dit woord – Perat – wordt namelijk altijd zo geschreven en vertaald als *Eufraat*. De nieuwe lezing (Perat) lijkt een bevestiging van het diepgewortelde vooroordeel dat de mensen in die tijd nauwelijks hun dorp uitkwamen. Waar halen wij dat idee vandaan? In die tijd zijn er al scheepsreizen naar Engeland. De grote rivieren die Europa doorkruisen – de Rijn en de Donau – vormen in die tijd reeds handelsroutes waarover Europa wordt binnen gereisd. Men reisde veel meer en verder in die tijd dan wij denken. Jeremia stond in levend contact met de Joden die in ballingschap waren gevoerd naar Assur, oftewel het gebied van de Eufraat. We hebben het al gezegd: Ezra – en later ook Nehemia – reisden van Babel naar Jeruzalem en terug, 1000 km. Grote handelswegen trokken dwars door het land Israël visa versa van Egypte naar Babel en Perzië en Assur. Vermoedelijk vergissen wij ons in de reislustigheid van de mensen in die tijd. Kortom, wij gaan er vanuit dat Jeremia gewoon naar de Eufraat liep en terug. Als het anders was, had het er gestaan. Hij heeft daar gewoon de tijd voor genomen. En hij was *the talk of the town*. Iedereen had het erover in Assur, in het Noordrijk van Israël maar ook in Jeruzalem en in Juda: ‘Heb je Jeremia gezien met die linnen gordel? Wat denk je? Is het een statement? Wat wil hij daarmee zeggen? Reken maar dat iedereen het gezien heeft in Juda en Jeruzalem en in de ballingschap.

Vermoedelijk droeg Jeremia – bij terugkomst – de gemankeerde gordel en reageerde de profeet op mensen die daar iets van zeiden: ‘Wat is er met die gordel gebeurd?’ Eerder was het een pronkstuk. Nu is het vergane glorie. Het stelde hem in staat om zijn verhaal te doen. Hij gaf geluid bij het beeld. Jeremia 13:7-10 *Ik ging naar de Eufraat, zocht ernaar, en nam de gordel weg van de plaats waar ik hem verborgen had. En zie, de gordel was vergaan. Hij deugde nergens meer voor. Toen kwam het woord van de HEERE tot mij: Zo zegt de HEERE: Zo zal Ik de trots van Juda en de grote trots van Jeruzalem doen vergaan. Dit boosaardige volk, dat weigert naar Mijn woorden te luisteren, dat hun verharde hart volgt, andere goden achternagaat om hen te dienen en zich voor hen neer te buigen – dat zal worden als deze gordel, die nergens meer voor deugt.* Deze profetie past helemaal in het contrast van een schitterende riem en een bedorven riem.

De wijn in de kruik

Jeremia daagde de omstanders soms ook uit om te reageren op iets wat God zei of liet zien. Jeremia moet later van God tegen de mensen zo iets zeggen als in Jeremia 13:12 *Zeg daarom dit woord tegen hen: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Elke kruik wordt gevuld met wijn. Zij zullen dan tegen u zeggen: Weten wij niet zeer goed dat elke kruik met wijn gevuld wordt?* De HEERE en Jeremia weten al hoe de mensen zullen reageren. Ze zullen zeggen: ‘Dat weten wij ook wel. Dit is niets nieuws.’ Feitelijk herhalen de mensen dezelfde woorden, waardoor de indruk versterkt wordt dat het om een vast gezegde gaat; ‘Elke kruik wordt gevuld met wijn.’ Jeremia zal later ook een kruik moeten kopen van de HEERE. Jeremia 19 Dat kopen wijst op *de kostbaarheid* van de linnen gordel, maar ook van de kruik. *De linnen gordel*, maar ook *de kruik* worden niet toevallig – zo nu en dan – voorzien van het bijvoeglijke naamwoord *kostbaar*. Ook zal Jeremia vervolgens die kruik in stukken moeten slaan om te laten zien hoe God de steden in stukken zal laten vallen. Een veroverde stad met zijn lemen huizen heeft veel weg van een gebroken kruik. Maar deze tekst ‘Elke kruik wordt gevuld met wijn’, roept ook associaties op met een bekend Nederlands gezegde ‘Als de wijn is in de man, is de wijsheid in de kan.’ Die verwisseling van *kan* en *man*. ‘Elke kruik wordt gevuld met wijn’, moet dan met een knipoog worden gezegd alsof de mensen zelf kruiken zijn, die je vol moet gooien. Gods Woord gaat namelijk op die manier verder. De inwoners van Jeruzalem – de koningen en de priesters en de profeten – zullen volgegooid worden met wijn totdat ze dronken zijn. Vervolgens worden ze als kruiken stukgeslagen. Jeremia 13:13,14 *Zeg dan tegen hen: Zo zegt de HEERE: Zie, Ik ga alle inwoners van dit land, zelfs de koningen die in de plaats van David op zijn troon zitten, de priesters en de profeten en alle inwoners van Jeruzalem vullen tot zij dronken zijn. Ik zal hen stukslaan, de een tegen de ander, de vaders samen met de kinderen, spreekt de HEERE, Ik zal geen medelijden hebben, niet ontzien en Mij niet ontfermen, maar hen te gronde richten.*

Kruiken vult men met wijn

Luister en huiver

Voor de bewoners van Juda en Jeruzalem ziet het er niet rooskleurig uit. De HEERE kan dit wel zeggen, maar zal Hij uit medelijden – als Hij ziet wat Hij aanricht – geen passie hebben? ‘Nee, zegt de HEERE bij voorbaat. Ik zal geen medelijden kennen.’ Ook niet als Hij ziet wat een grote ellende over de mensen komt. Jeremia 13:14 *Ik zal hen stukslaan, de een tegen de ander, de vaders samen met de kinderen, spreekt de HEERE, Ik zal geen medelijden hebben, niet ontzien en Mij niet ontfermen, maar hen te gronde richten.* Hij zal hen te gronde richten. Misschien is dit het ook wel – geen medelijden – wat Jeremia tot zijn oproep brengt om nu toch echt te luisteren naar de HEERE, omdat het er anders heel slecht uitziet voor het volk. Jeremia hoopt – misschien wel tegen beter weten in – dat de mensen nog van hun hoogmoed te genezen zijn als hij zegt *‘Luister, open je oren, wees niet zo trots, want de HEERE heeft gesproken.’* Nu kan het nog, denkt Jeremia. Nu is het nog licht. Straks valt het duister in. Dan is het te laat.’ Jeremia gebruikt inderdaad *het beeld van de invallende duisternis voor mensen die onderweg zijn.* De mensen kunnen nog net de weg waar ze lopen onderscheiden. Maar dit zal niet lang meer duren. De duisternis valt in. Jeremia heeft – onderweg naar de Eufraat – vermoedelijk zelf ook wel bij donker gereisd, om een stad te bereiken waar hij wilde overnachten. Dat is vervelend. Je ziet op een gegeven moment niet eens meer waar je loopt. Je stapt in elk gat en raakt iedere willekeurige steen die op de weg ligt. Als je niet oppast breek je je nek nog eens. Zolang het licht is, heb je goed zicht. Jeremia 13:16 *Geef eer aan de HEERE, uw God, voordat Hij het duister maakt, en voordat in de schemering uw voeten zich stoten aan de bergen, en u uitziet naar licht, maar Hij het tot een schaduw van de dood maakt, het verandert in donkerte.* Het is verstandig op tijd een veilig onderkomen te bereiken voordat het donker wordt en je – bij wijze van spreken – jezelf bezeert en niet meer verder kunt.

Eer Hem, de HEERE, jullie God, voordat het donker wordt en jullie struikelen in de bergen.

De straf ligt er niet om.

Zoals de linnen gordel – die totaal vergaan was – zo zou God het Jeruzalem laten vergaan. Zoals de kruiken met wijn die stukgeslagen werden, zo zou God alles stuk laten gaan, de gebouwen en de mensen. Het vergt bijna moed om erover te praten. Tien, twintig jaar later zal het ook werkelijk gebeuren. De koning (Jojachin) en zijn moeder (Nechusta) worden in 597 v Chr. door koning Nebukadnezar als gevangenen weggevoerd. 2 Koningen 24:12,15 *Toen ging Jojachin, de koning van Juda, de stad uit naar de koning van Babel, hij, zijn moeder, zijn dienaren, zijn vorsten en zijn hovelingen. De koning van Babel nam hem gevangen in het achtste jaar van zijn regering. Hij voerde Jojachin weg naar Babel. Ook de moeder van de koning, de vrouwen van de koning, zijn hovelingen en de heersers van het land voerde hij in ballingschap uit Jeruzalem naar Babel.* De koningin-moeder wordt vaak met naam en met ere genoemd naast de koning. Zij wordt gezien als degene die door de

opvoeding van grote invloed is op de koning. Zo heeft de koningin-moeder ook een grote en positieve invloed uitgeoefend op een kind als Josia. Josia was acht jaar oud toen hij koning werd. Het was niet alleen de opvoeding, de moeder van Josia fungeerde lange tijd als regentes. Zij kon – zeker na het overlijden van haar man – haar zoon bijstand verlenen bij de uitoefening van zijn koningsambt. Maar ze deed het – als koningin-moeder – niet altijd goed. Het moet de huidige koningin-moeder en haar zoon veel meer om hun eigen ego en eer gegaan zijn, dan dat ze Gods eer en roem nastreefden. De troonsafstand wordt in ieder geval gezien als een grote vernedering voor deze moeder en haar zoon vanwege de HEERE. Jeremia 13:18 *Zeg tegen de koning en tegen de koningin-moeder: Verneder u, ga op de laagste plaats zitten, want wat op uw hoofd is, uw sierlijke kroon, is neergevallen.* In het boek Koningen en Kronieken lezen we ook een vrij vernietigend oordeel over deze koning en z'n moeder. 2 Koningen 24:8,9 *Jojachin was achttien jaar oud toen hij koning werd, en hij regeerde drie maanden in Jeruzalem. De naam van zijn moeder was Nehusta, de dochter van Elnathan, uit Jeruzalem. Hij deed wat slecht was in de ogen van de HEERE, overeenkomstig alles wat zijn vader gedaan had.* Niet goed. De koning wordt met zijn moeder van de troon gehaald en weggevoerd naar Babel.

***Het oordeelsvermogen van mensen die los van God raken,
wordt met de dag minder.***

Koning Jojachin wordt in ballingschap gevoerd door koning Nebukadrezar.

Een nachtmerrie

Het wordt allemaal nog veel erger dan die mensen in hun naaste nachtmerries kunnen dromen. De Judese steden in het zuiden – helemaal tegen de woestijn de Negev aan – zullen straks totaal verlaten zijn. Iedereen wordt weggevoerd. Jeremia 13:19 *De steden in het Zuiderland zijn gesloten, niemand is er die opendoet. Heel Juda is weggevoerd, volledig weggevoerd.* De HEERE waarschuwt de koningin-moeder en haar zoon nog maar eens, maar die trekken zich niets van Hem aan. Dat weet God van te voren. Zo gaat het steeds. Vervolgens zal God het vonnis voltrekken. Dan schrikken die mensen zich natuurlijk een hoedje. Dat hadden ze niet verwacht. Ze zijn totaal uit hun doen. Hun reactie wordt vergeleken met de persweeën van een zwangere vrouw. Wat blijkt? Het gaat om een

relatie – namelijk die met de koning van Babel – die ze NB zelf gezocht hebben. Ze moeten daar in het begin heel blij mee geweest zijn. Ze waren van Egypte en van Assur verlost. Zo ervoeren ze dat in de begintijd. Maar ze vergissen zich lelijk. Het is NB de koning van Babel die hun koning – en allen in leidinggevende posities – uit Jeruzalem wegvoert. Die mensen hebben totaal geen benul wat goed voor hen is. Vervolgens vragen ze zich verbijsterd af ‘Waarom al die dingen hun dan toch overkomen?’ Zoals zwangerschap vaak met verliefdheid en vreugde begint maar onmiskenbaar uitloopt op de pijn van persweeën, zo begon de relatie met Babel blijkbaar vrolijk, maar hij liep onvermijdelijk uit op schrik en pijn. Jeremia 13:20-22 *Sla uw ogen op en zie wie daar uit het noorden komen! Waar is de kudde, u eens gegeven, uw luisterrijke kleinvee? Wat zult u zeggen wanneer Hij u zal straffen, aangezien u zelf hun geleerd hebt om leiders, hoofden over u te zijn? Zullen de weeën u niet aangrijpen zoals een barende vrouw? Wanneer u dan in uw hart zegt: Waarom zijn deze dingen mij overkomen? Vanwege de grootheid van uw ongerechtigheid zijn de zomen van uw kleding opgetild, worden uw hielen overweldigd.*

Zul je dan niet ineenkrimpen van pijn als een vrouw in barensoed?

De mens ligt verloren in schuld

De HEERE God wordt er – met permissie gesproken – moe van. Het is steeds hetzelfde liedje. Die mensen veranderen niet. De HEERE vraagt Zich hardop af in Jeremia 13:23 *Kan ook een Cusjiet zijn huid veranderen, of een luipaard zijn vlekken? Zou ook u dan goed kunnen gaan doen, gewend als u bent om kwaad te doen?* Je verandert er niets aan. Het heeft totaal geen zin om zelfs maar op een begin van verandering te hopen. Het kwaad zit er bij de mensen ingebakken. Dat leert de geschiedenis van Israël. Het is niet zo dat wij in een zondige wereld worden geboren. Nee, de zonde zit – bij wijze van spreken – in onze genen. Wij doen niet alleen zonden, wij liggen verloren in schuld. Er moeten ingrijpende maatregelen worden genomen wil de mens echt veranderen. Het is niet iets aan de buitenkant van de mens, maar diep innerlijk zit het fout. Er moet *een nieuw hart* komen, *een nieuw innerlijk*. De HEERE vraagt niet ten onrechte aan het eind van ons hoofdstuk: *Wee u, Jeruzalem, moet u niet rein worden?* Iemand zal zich afvragen of de HEERE dit niet had kunnen voorzien? De winst van het Oude Verbond is dat één ding onomstotelijk duidelijk wordt; Er is een diepe verandering nodig van het mens-zijn, wil de mens tot zijn bestemming komen. Christus is nodig. Het hele Oude Testament roept om de Heere Jezus. Het Oude Testament wordt door Paulus *een voorafschaduw* genoemd, terwijl de werkelijkheid Christus is. Colossenzen 2:17. De contouren werden al zichtbaar. Maar dat niet alleen. Het Oude Testament is – in zekere zin – ook een geslaagd Verbond geweest. Wij treffen in het Oude Verbond onze broeders en zusters aan in mensen als David en Abraham en Jakob en Rebekka en Rachel en Esther enz. Het Oude Testament was niet bij

voorbaat gedoemd te mislukken, maar het verloor gaandeweg zijn kracht en bleek – vanwege de menselijk zwakheid en zonde – niet op de eeuwigheid berekend. Christus was nodig en werd daarmee met terugwerkende kracht ook de Drager van het Oude Verbond. Christus bewoog Zich reeds in de tijd van het Oude Verbond onder Zijn volk. Christus was *Melchizedek*. Hebr. 7:1-3 Christus was *de rots waaruit Israël gedronken heeft in de woestijn*. 1 Korintiërs 10:4. Ook in die zin is het Oude Testament zeker geen mislukt project. Maar één ding is duidelijk. Zonder het Nieuwe Testament, zonder Christus zakt het Oude Testament door zijn hoeven. Met Christus wordt het Oude Testament opgericht en op de been gezet. Daar komt nog iets bij. Het Nieuwe Testament is ondenkbaar zonder het Oude. Alle zaken zoals *Verbond* en *genade* en *verzoening* en *offer* en *plaatsvervang*ing en ga zo maar door, daarvoor wordt de basis gelegd in het Oude Testament. Er is een wederzijdse afhankelijkheid. ‘Mijn volk gaat verloren door gebrek aan kennis’, zegt een profeet ergens. In het Oude Testament leren we veel. Bijvoorbeeld dat de mens geschapen is om God te eren en Zijn Naam groot te maken. In het Oude Testament leren we ‘dat we van onszelf verloren liggen in schuld.’ We kunnen onszelf niet redden. We moeten echt gered worden. God moet niet alleen onze schuld verzoenen, maar ook Zijn Geest in onze harten uitstorten. We hebben een nieuw hart nodig een begin van de nieuwe gehoorzaamheid. God moet het doen.

Kan een Nubiër zijn huid veranderen, of een panter zijn vlekken?

De naaktheid van de echtgenote

Het is niet prettig waar de HEERE – aan het eind van dit hoofdstuk – over begint. Jeremia 13:24 *Ik zal hen verspreiden als stoppels die wegstuiven door de woestijnwind*. Je ziet het voor ogen. Een zandstorm voert allerlei takjes en blaadjes met zich mee. Zo zal God die mensen wegblazen over de hele aarde. Het zijn taferelen waarvan we allemaal wel weet hebben. Maar er zijn dingen die ons nog erger voorkomen. We kunnen vermoeden dat het zo toe gaat bij oorlogen. En dat zal in die tijd wel niet veel beter geweest zijn. Jeruzalem wordt tegen het eind van Jeremia 13 aangesproken als vrouw. Als vrouw van. Als *vrouw van de HEERE*. *Zijn echtgenote*. Maar ze was hem ontrouw. Ze liep andere mannen – lees *goden* – achterna. Hoe pijnlijk en grievend dat voor de HEERE is dat merk je aan de straf. God trekt de jurk van zijn vrouw – lees Jeruzalem en Juda – tot boven haar hoofd zodat haar naaktheid en schande gezien zal worden door iedere voorbijganger. Maar er wordt ook iets gezegd over dat het verder zal gaan dan dat. Letterlijk zegt de HEERE in vers 22 *Vanwege de grootheid van uw ongerechtigheid zijn de zomen van uw kleding opgetild, worden uw hielen overweldigd*. Wij horen ervan in oorlogsgebieden. In Syrië en Libië maar we kunnen ons er moeilijk bij neerleggen dat het nu eenmaal bij een oorlog zou horen. In Juda en Jeruzalem waren de mensen zo van God vervreemd dat ze geen sjoerge hadden van wat hun opstelling met de HEERE deed. Hoe grievend dit was voor God.

De Allerhoogste God – van wie alle gezag afgeleid is – kan de vernederende behandeling door Zijn volk niet over Zijn kant laten gaan. Het volk zal aan den lijve ondervinden wat ze God aandeden.

Ik zal jullie verstrooien, als stro dat in de woestijnwind verwaait.

